

ОТВЪД ПРИМКАТА НА РЕФЛЕКСИЯТА: БЛОГОВА ТЕОРИЯ И ХИПЕРВЕРИЕ

Докт. Стефан Гончаров

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Текстът влиза в диалог с американската теоретичка Джоди Дийн и нейните опити критично да разглежда блогосферата през призмата на психоанализата. За целта се анализира дали потребителски генерираното съдържание в интернет може да произвежда пълноценни и епистемологично устойчиви „социални анклавни“, неформални общности и институции, или то по-скоро оперира като поредица от рекурсивни и все по-малко значещи квазисъобщения. В опитите си да разгледа „блогването“ и като градивна, и като патологична практика, текстът изработва хипотезата, че в специални случаи може концептуално да се говори за „инфлация на нечий епистемологичен капитал“ – феномен, който може да се прояви както на лично, така и на социално, икономическо и/или политическо ниво. Представени са идеите, историята и едно от ключовите понятия на влиятелния британски колектив за философска фантастика, CCRU Cybernetic Culture Research Unit).

Ключови думи: епистемология; рефлексивност; блогова теория; хиперверие; психоанализа

1. Примката на Дийн: Икономически, социални и психологически балиони

Както Джоди Дийн отбелязва в своята книга „Блогова теория: Обратната връзка и улавянето във веригите на нагона“, масовото обявяване на смъртта на блога през 2007 г. от потребителите на „блогосферата“ е било сигурен знак, че блоговият феномен тепърва, трескаво и агресивно ще се мултиплицира и усилюва (Dean 2010, pp. 34 – 35). Американската теоретичка извежда този аргумент на базата на фройдишко-лаканианска трактовка на нагона към смъртта като репетативна, патологично неуравновесяваща организма/статуквото сила, която неконтролируемо се саморепликира в поредица от механизирани и изпразнени от смисъл жестове (Dean 2010, p. 41). От гледна точка на Дийн, развитието на блоговата култура отвъд нейната предполагаема смърт бележи окончателното кодифициране и универсализиране (идеологическо есенциализиране) на това, което тя нарича „комуникативен капитализъм“ (Dean 2010, p. 47). Последният

се отличава с невротичен и все по-обезсмислящ обмен на ограбени от смисъл съобщения, чиято цел е мъртворещки зомбирано да градят рекурсивни/рефлексивни „балони“, независимо дали те са икономически, социални, или психологически. За Дийн блогосферата е образцов пример за затворена в себе си, болестно рекурсивна верига, структурирана на базата на репетативни и множащи се публикации, които или рециклират информационната продукция на действителни, за разлика от тях самите, институции (като вестници, новинарски компании, научни списания и т.н.), или произвеждат кухни, необработени и недобре проучени лични размишления върху най-различни обществени въпроси. Това неизбежно руинира изтъняващата или вече направо заличена граница между частното и публичното.

Американката използва цитат от Цицерон, за да илюстрира самоцелно комуникативния етос на блогването:

„Предпочитам да напиша празно писмо, отколкото да не пиша изобщо.

Това е всичко, което имам за теб, нищо ново. „Защо тогава човек пише изобщо?“ Вместо когато сме заедно, да си бърборим за каквото ни дойде наум? Със сигурност има все някаква стойност в събеседване, при което обикновената размяна на приказки е приятна, дори и да няма нищо зад нея“ (Dean 2010, p. 51).

За Дийн празното писмо, тоест размяната на приказки, която не таи нищо, никакво съдържание, или пълнокръвно послание е генеративен принцип, пораждащ имплицитната, скрита идеологическа рамка на блогосферата. Хората, публикуващи онлайн – в личен блог или на профила си във *Фейсбук* например, поначало са неспособни да произвеждат нещо друго освен изтърбушени от смисъл квазисъобщения, които непрекъснато репродуцират рекурсивната, нагонно самозадвижваща се логика на статуквото (на комуникативния капитализъм). Американската теоретичка критично и изненадващо стъпва на „Новата парадигма на финансовите пазари“ на Джордж Сорос в опита си да артикулира как точно функционира този афективен, механизирен и конституиран на принципа на обратната връзка поток от знаци и информационни единици. Американско-унгарският милиардер концептуализира т.нар. „теория на рефлексивността“, за да разясни, от негова гледна точка, как работят пазарите и съответно на какво дължи своя неимоверен финансов успех. Дийн кондензира основните принципи на разбиранията му по следния начин:

„Контра на мейнстрийм икономиката, но подобно на (Хайман) Мински, Сорос набляга на точките на неравновесие, където пазарите се разпадат. Неговият аргумент е, че пазарите не само са неефективни, но и че вярата в равновесието допринася за циклите на бумове и спадове, доколкото се очаква пазарите да се самокоригират. Рефлексивността на онези участници на пазара, притежаващи непълна информация (с други думи, всички участници на пазара), както и тяхното знание, че други с непълна информация все пак

взимат инвестиционни решения, създава ситуации с висока нестабилност и ниска предсказуемост“ (Dean 2010, p. 12).

С други думи това, което се разбира под „рефлексивност“, в случая не е някакво задълбочено анализиране на „собственото“ в контекста на самото него, тоест не е някакво Сократово и екзистенциално упражнение по самопознаване. То по-скоро е неизменно обречен опит на един агент да прецизира положението си и съответно шансовете си за печалба в сложна интерсубективна система/мрежа от комуникиращи помежду си „актанти“, които оперират по аналогичен на неговия счупен модел (продуциращ балони, кризи и цялостно неравновесие).

Дийн повторно се завръща към проблема за рефлексивността през една „жижекианска“, политикономическа рамка, за да изгради цялостна критика на „комуникативния капитализъм“, обемаща всичко – от най-личното, ежедневно микрониво на бита до най-макроструктурните недъзи на обществото на „късната“ пазарна икономика. Ако трябва обаче аргументът да се синтезира, неефективността на подобен тип рефлексивност идва от факта, че агентът фантазмено проектира друг и си въобразява (тъй като няма как да знае със сигурност) как той/тя реципира и мисли за определена ситуация или за него самия. Тоест човек бива уловен в имажинерна, самопотвърждаваща се примка, тъй като си представя един абстрактен чужд поглед, който го интерпелира, изисква от него отговор и решение на някакъв казус. Според Дийн този въпрос, поставен ни от Другия, не е ясно дали е действителен, или изфабрикуван, измамен и некохерентен. Възловият момент обаче се състои в това, че дори ако един казус е напълно безпочвен и илюзорен, той може да придобие плътност и реалност в епохата на „комуникативния капитализъм“ именно заради трескавата рефлексивност на агентите в системата.

От тази гледна точка, дори нещо да не съществува (като например монетарната конвертируемост на *Web 1.0*), ако достатъчно хора повярват, че то все пак е „реално“ (защото фантазмено проектират, че другите хора смятат, че то е), накрая „нещото“ започва наистина, почти магически да се материализира и утвърждава. По такъв начин може да се анализира именно появата на т.нар. „com балон“ и последвалата го криза³. Към края на 90-те години на XX в. всевъзможни инвеститори забелязват колко бързо расте пазарът на уебсайтове, и залагат на „тренда“, въпреки че тогава все още не съществува действителен, монетарно издържан модел, на базата на който тези уебстраници биха могли да обърнат печалба. Надеждата в този период е, че иновативността на технологията и абстрактният облак от утопични потенции, който тя почти *a priori* предполага, ще позволят в крачка да се яви решение на проблема с конвертируемостта на *Web 1.0*.

Интернет обаче така и не генерира нови пазарни форми, а последиците от това идеологическо, ирационално и фантазмено мислене се оказват

пагубни за голям брой инвеститори и мултимилионни компании, като *Pets.com*, *Toys.com*, *Boo.com*, които фалират, след като балонът се спуква. Същевременно може би по-показателен е фактът, че когато се появява монетарният модел, който позволява на интернет да е печеливш бизнес, той не наподобява никаква вълнуваща, нова, утопично-революционна иновация, ами по-скоро монолитно кодифициране на нещо вече остаряло, а именно – рекламата (търговията с информация, която тя предполага и стимулира). Това се случва приблизително когато и блогвата култура е в своя възход, и идеологическият етос на *Web 2.0* бива реифициран в оперативна и обнадеждаваща план-програма за развитието на мрежата. Водещ принцип на този етап от развитието на интернет пространството е „потребителски генерираното съдържание“ – понятие, което съдържа в себе си утопични обещания за радикално демократично-либерален свят, основан на свободното производство, споделяне и критика на текстови, аудио-визуални или просто информационно наситени съдържания. Имплицитният залог е, че както функционира саморегулиращата се „невидима ръка“ на пазара, рояците от потребители ще произведат децентрализирана, хоризонтална, рационална и съответно справедлива система, в която само най-качественото и стойностно съдържание би се издигало над изобилието от ненужна информация, за да достигне средностатистическия потребител.

С годините обаче практиката показва точно обратното. Съдържанието, което интернет потребителите генерират, често избутва на заден план по-качествени и надеждни източници на информация и постепенно довежда до социална аномия, загуба на вяра в какъвто и да било вид институции или авторитети, и до психични заболявания и конспиративно-параноични модели на мислене. Множество фактори допринасят за появата на това криво огледало на онлайн действителността, в което се отразяват утопичните идеологически залози на мрежовото мислене и начин на живот. За Дийн обаче основен момент е именно масовата, неконтролируема рефлексивност, върху която е изграден *Web 2.0*. Ако минем отвъд икономическото и пагубните начини, по които инвеститори обработват въображаемо уплътнената „обратна връзка“, получена от пазара, ясно може да се види как например блогвете (и произлезлите от тях платформи като *Фейсбук*) произвеждат и „социални балони“. Такива са например някои конспиративни, езотерични и дори терористични общности онлайн. Тук можем да включим блогвете на хора, вярващи в плоската земя, във вредите от *5G*, в глобалистката „пандемия“, в новия световен ред, в „голямото нулиране“ (*the great reset*) и т.н. Към тях могат да се прибавят още и най-разнообразни расистки, ксенофобски, антисемитски, женомразки и понякога открито фашистки или крайно леви групи онлайн, които разчитат на потребителски генерирано съдържание, за да набират и радикализират повече последователи.

Когато говорим за подобни балони и за алгоритмите, рекурсивно подсилващи ги, предлагайки на уловените в тях потребители „повече от същото“ (съдържание), това, което не може да бъде „конвертирано“ в неспекулативна валута, не са стокови акции, а е самата претенция за знание. Рано или късно участниците в такъв тип общности се опитват да „осребрят“ времето и усилията, инвестирани от тях в съответната конспиративна теория или радикална идеология. Тогава се стига до криза и инфлация на техния „епистемологичен капитал“, тоест до сблъсък с действителността. Пукането на подобни балони може да бъде често хумористично, както е случаят с инициативата на тролове и хетерогенни конспиративни общности да организират колосално събитие през 2019 г., чиято експлицитна цел е била шурмуването на култовата „Зона 51“ в Невада¹. Въпреки че над 2 милиона човека се отбелязват във *Фейсбук*, че ще присъстват на събитието, до самата военна база отиват към стотина души, които, разбира се, не постигат нищо, освен да се превърнат в куриозен обект на подигравки и дискусии онлайн. От друга страна, и чудовищни събития като атентати и терористични актове също могат да бъдат четени като опит определен субект да „осребри“ вярата си в една или друга радикална идея и да направи „каквото трябва“, за да принуди света да съзри и признае неговата истина. Такъв е случаят например с новозеландския стрелец, който първоначално се радикализира онлайн², преди да извърши своя атентат през 2019 г., когато в един ден напада две джамии в градчето Крайстчърч и убива над 50 човека.

Рефлексивният аспект на изграждането на подобни трудно съвместими със статуквото общности не се състои в имажинерното (ре)конструиране на един друг-като-теб на агент със същите способности и цели като теб самия (това е логиката на пазара). Той е по-скоро обусловен от фантазменото (въз)произвеждане на врага, на онзи друг, който не само е напълно различен от мен, но и представлява заплаха за моя начин на съществуване. В това отношение алгоритмите и човешките предразсъдъци създават рекурсивна примка на позитивна, (пре)потвърждаваща предубежденията ни обратна връзка. Празната комуникация, произвеждана от тази когнитивно-технологична клопка, е вече не само куха заради своята вторичност, фрагментарност и неинформираност, а и заради почти формализирания (изпълнен с клишета) „език на омразата“, посредством който тя се осъществява. Това е онази страна на патологичната рефлексивност, генерираща слабо и шаблонно артикулирани афекти, които биват сляпо утвърждавани и интензифицирани от алгоритмите и другите потребители в мрежата. Иначе казано, независимо дали някой те похвали, или разкритикува за мнението ти, самият празен комуникативен акт вече го потвърждава, тъй като в първия случай „другият“ е като мен и е ясно, че е на моя страна, а във втория „другият“ е врагът и съответно не е изненадващо, че подхожда „критикарски“.

Тази патологизираща субекта „афективна икономия“ играе важна роля и когато става въпрос за начините, по които рефлексивността онлайн поражда психични заболявания. Базов пример е как обективизирането на чуждото и собственото тяло (посредством платформи като *Фейсбук*, *Инстаграм*, *ТикТок* и т.н.) създава верига от афекти, някои позитивни (като възбудата), други негативни (като самоомраза заради неспособността на субекта да олицетвори определен телесен идеал). Проблемът е, че подобни афекти се превръщат в реквизит за рефлексивната машина (съзнанието ни) он- и офлайн, въпреки че са преходни, плоски и слабо и клиширано наративизирани, или с други думи, рядко биват осмисляни в контекста на разказ, заради което имат емоционална интензивност, но не и смислова екстензивност. Поради тази причина, когато един субект бива бомбардиран онлайн с поредица от позитивни и негативни впечатления, той лесно би могъл да влезе в рефлексивна примка, която конструира и препотвърждава клишета и за желанието на другите, и за собственото такова. Затова, когато се говори за все по-разпространените синдроми на „изкривеното огледало“, мрежата често бива сочена като главен фактор, тъй като безотговорно промотира продукцията на имажинерни и неосъществими тела идеали.

2. Хиперверието, или как се раждат нови институции

Всички гореописани рефлексивни клопки – от икономическите до социалните и личните, могат да бъдат допълнително експлицирани и подплатени с множество примери. Но по-важен е въпросът, дали има продуктивен изход от тези впрягащи нагона към смъртта примки. Възможен отговор дава хибридна блогова, естетико-теоретична дейност на „Отряд за изучаване на кибернетичната култура“, или накратко CCRU (Cybernetic Culture Research Unit). Групата е сформирана през 1995 г. в Университета „Уорик“ под егидата на Зейди Планта – английска философка и културна теоретичка, която се е занимавала със и черпи вдъхновение от радикалните практики на Ситуационисткия интернационал. Отрядът бързо придобива култов статут заради своя опит да концептуализира една „постпостмодерна“ естетическа програма, стъпвайки за целта на богат асортимент от литературни и най-общо казано теоретични течения, автори и културни артефакти. Най-голямо влияние върху групата оказват: киберпънкът (естетика, вдъхновена от автори като Уилям Гибсън, Октавия Бътлър и Филип К. Дик); космическият, постчовешки хорър на Хауърд Лъвкрафт; идеите на Бъроуз за езика като семиотичен вирус и „кът-ъпа“ като субверсивна, художествена и магическа „техника на аза“; постмодерните историко-библиофилски мистификации на писатели като Умберто Еко и Хорхе Луис Борхес; интензифицирането и разпространението на конспиративното мислене (по модел на Томас Пинчън); пролиферацията на секти, ню ейдж учения и странни езотерични субкултури; философията на Жил Делюз и Феликс Гатари и др.

Целият този облак от влияния се усеща в почти всеки един от своеобразните, често анонимно написани текстове на Отряда. В цялата литературно-теоретична продукция на групата обаче се откроява една важна (за целите на този текст) концепция. На първо място, тя разкрива по какъв начин колективът се опитва да преодолее повсеместния „постмодерен сплин“, превзел културното поле след (преждевременното) обявяване на края на историята от Фукуяма. Освен това обаче тя изпреварва с 15 години психоаналитичния анализ на рефлексивността на Дийн, като третира от дельозианско-кибернетична гледна точка проблема за комплексността на една система от агенти, способна да произвежда несъществуващи досега ефекти/обекти.

Понятието, преведено грубо на български, би било „хиперверие“ (*hyperstition*, което е неологизъм, идващ от *superstition*, тоест суеверие). Най-общо, тази концепция изразява именно способността на комплексни системи да о-съществяват (да правят действителни) най-различни семиотични вируси, или „(суе)верия“. В книгата на Дийн има добър пример, който би могъл да онагледя и как самия Отряд се превръща в култов артколектив, асоцииран с множество от най-известните в момента имена в англоезичната философия, критика и културна теория (като Марк Фишър, Ник Ланд, Кодло Ешун, Греъм Харман, Рей Брасие, Реза Негарестани и др.). Американката дава за пример първите години от развитието на *Фейсбук* като платформа и ни кара да си представим как, ако вярваме (фантазмено проектираме), че другите имат вече профили на сайта, то ние също бихме побързали да се регистрираме, дори това да не е фактически вярно. Идеята е, че ако достатъчно хора вярват в абстрактното твърдение „всички вече имат *Фейсбук*“, то не след дълго това „дигитално суеверие“ (следвайки логиката на Отряда) заради природата на мрежата би се превърнало в хиперверие, тоест би довело до момент, в който съвсем действително бихме могли да твърдим, че всеки човек има *Фейсбук* профил.

Ключовото и за Дийн, и за колектива е как абстрактна/нереална представа става действителност, едва ли не „закачайки“ се като вирус или като репетативен нагон към смъртта към агентите в една мрежа. Но докато американката чете рефлексивността и хиперверието в абсолютно негативен, критично ляв ключ, Отрядът се опитва да се помири с неизбежния факт, че феноменът е неразделна част от начина, по който е конструиран съвременният мрежов свят. Нещо повече, той се старае да го позитивизира – да открие и скрои радикални, субверсивни практики, употребяващи семиотичните паразити с подривна на статуквото цел. Групата, изглежда, е смятала, че като утвърждава този рекурсивен принцип, извършва крачка отвъд постмодернизма и неговия критически апарат. Затова, макар че в текстовете на колектива непрекъснато се явяват радикално релативистки, социално-конструктивистки идеи, стигащи до крайности от сорта на „всичко е фикция“,

те не са утилизирани в името на критиката или деконструкцията на едно или друго понятие. Целта е точно обратната, защото хиперверие то позволява, крайната конструираност, изфабрикуваност и фикционалност на социалното да се превърне в утопичен, контракултурен проект за (ре)конструирането на нови светове и начини на живот.

От друга страна обаче, ако се погледне историята на Отряда, на пръв поглед изглежда, сякаш Дийн е била напълно в правото си да пристъпва скептично и критически към рефлексивността. След като Зейди Планта се оттегля като глава на колектива и го оставя в ръцете на скандалния и до днес Ник Ланд (най-вероятно човекът, концептуализирал понятието за хиперверие), групата започва да девалвира и да се отцепва от социално признати формати за изява. Те все повече се насочват към интернет пространството и през 2003 г. качват голяма част от текстовете си в блога <http://www.ccru.net/>, където те могат да бъдат видени и днес. До голяма степен във въпросния момент колективът окончателно се и разпада, след като Ник Ланд няколко години по-рано губи асистентската си позиция в „Уорик“, защото се носят слухове, че продава наркотици на студентите си, докато по същото време някои от другите членове на Отряда започват да страдат от психични заболявания.

Изглежда, основният проблем на групата и това, което довежда до нейния крах, е фактът, че хиперверие то и всички техники на Аза, които произлизат от него (включително консумацията на наркотични вещества), са нихилистично положени в една невротизираща, либертарианска и дистопично киберпънкарска визия за бъдещето след капитализма, когато (според групата) умелите хакери и „семиотичните магове“ ще просперира т, защото светът ще е преми-нал изцяло под знака на постчовешкото, корпорациите и изкуствения интелект. Музикалният критик Саймън Рейнолдс, който е бил асоцииран с групата, обяснява именно това в разговор⁴ върху наследството на блогосферата, CCRU и Марк Фишър:

„киберпънкът проектира бъдещето като ултра-корпоративен, хобсиански свят, който е антиутопичен, но вълнуващ; тъмен е и клони към хаос, но самоувереният и хитър човек може да процъфтява в тази среда, да си проправа хакерски път през нея“.

Не е изненада тогава, че Отрядът се разпада, щом членовете му са изповядвали една в дълбочина антиколективистка, елитистко-езотерична, технофилска идеология, която почти неизбежно прибъгва до окултни форми на праксис – до създаването на параноичен, конспиративен и епистемологично непрактичен балон. С други думи, що се отнася до колектива, Дийн (поне на първо време) изглежда напълно оправдана да асоциира блогосферата с нагона към смъртта (все пак появата на сайта на групата бележи и нейната „кончина“) и с установяването на антисоциални, антиинституционални групи, в които членуват все по-душевно болни хора. От друга страна, това би била

твърде ограничена интерпретация на наследството на Отряда, което, както вече беше споменато, е свързано с някои от най-значимите културни критици и философи днес (особено що се отнася до движението на т.нар. спекулативен реализъм). Ако се погледне на групата в по-широк контекст, с фокус върху годините след нейното разпадане, би могло всъщност да се изведе аргумент, че практиките, асоциирани с хипerverието, макар и да не са довели до края на капитализма и тоталната трансформация на социалната сфера, са продуцирали всъщност немалък брой „постблогови“ пространства, тоест институции и публични форуми.

Бихме могли, контра Дийн, да вземем примера на Марк Фишър, който в същата година, в която се разпада Отрядът, започва и своя блог <http://k-punk.abstractdynamics.org/>, където пише любителско-критически статии за всичко – от философия до попалбуми и мейнстрийм филми като „Аватар“ и „Генезис“. На първо място, интересното (обезсилващото аргумента на американката) при него е, че както отбелязва в „Призраците на живота ми: Депресия, призракология и изгубени бъднини“, блогването е нещото, което го спасява от клиничната му депресия (Fisher 2014, p. 22). Може би не е случайно, че няколко години след като спира да поства редовно, болестта, за жалост, го побеждава и той отнема своя живот. Тоест като вид практика, блогването, поне в случая на Фишър, е терапевтична, ефективна и удържаща субекта в живота и социалното поле техника на Аза, а не непременно патологично рефлексивен капан. Вторият интересен момент е, че статиите на англичанина не водят до създаването на някаква затворена общност, която гради свои все по-откъснати от действителността репрезентации на света, а до точно обратното – до бавното изграждане на нови, продуктивни институции, произвеждащи свои своеобразни специалисти. Така например се ражда издателството *Zer0 Books* (основано от Фишър и Тарик Годар през 2009 г.), чиято експлицитна цел е да реабилитира фигурата и социалната функция на „интелектуалеца“, като позволява на философи, теоретици и критици да публикуват материали, които иначе биха отишли в блоговете им. *Zer0 Books* обаче страда от пороците на блогвата култура, на която се опитва да придаде по-голяма легитимност – книгите им рядко излизат на хартия (циркулират предимно като pdf файлове) и в тях често има много правописни и фактологични грешки, тъй като няма коректори и *peer review* процес. Затова част от екипа се отцепва и създава *Repeater Books* – вече съвсем академично издателство от почти класически тип, като единствената разлика е, че публикуват изследвания на „по-алтернативни“ теми.

С други думи, блоговете на Фишър и на теоретиците около него, макар и да са генеалогично свързани с декадентската история на Отряда, всъщност показват, че блогването (и съответно потребителски генерираното съдържание онлайн) би могло да е в действителност конструктивна практика, сти-

мулираща появата на нови институции и вдъхваща живот на стари такива (все пак значителна част от хората, асоциирани с философската блогосфера от този период, сега работят в реномирани университети и преподават идеи, смятани за маргинални през 90-те години на XX в.). От тази гледна точка, макар че критиките на Дийн са меродавни за значителен дял от дейността на хората онлайн, те все пак пропускат да вземат предвид, че има рекурсивни/рефлексивни вериги, които са продуктивни и способни да преодолеят дихотомиите специалист – любител, публично – частно, вертикално – хоризонтално и т.н. Доколкото този дуализъм е преодолян обаче, единственият реално субверсивен момент, който остава да бъде мислен в по-голям детайл, е как точно и дали един непрофесионалист би могъл да стане експерт отвъд лоното на някоя вече установена институция. Сякаш остава възможността заедно с Дийн да се съмняваме в способността на „самоуките“ да изграждат пълноценни и дълготрайни публични структури и форуми. Същевременно, от историческа гледна точка, психоаналитичният, критически апарат на американката също не е бил признат от установените институции на своето време (Фройд не е бил приет в академията и затова му се налага да изгради своя собствена международна и неформална общност институция). С други думи, рядко е ясна (и съответно не трябва да се изненадваме, че е прекосима) границата между институционализираното знание и онова, което бихме срещнали в някой хетеротопичен, социален „анклав“, като няма значение дали ще вземем за пример нечий дигитален блог, или частния кабинет на някой все още неизвестен през 80-те години на XIX в. австрийски лекар, какъвто е Фройд.

БЕЛЕЖКИ/NOTES

1. CONROY, O., 2019. I 'stormed' Area 51 and it was even weirder than I imagined. [viewed 03 March 2023] Available from: <https://www.theguardian.com/us-news/2019/sep/24/area-51-raid-event-what-happened-nevada>
2. D'ANASTASIO, C., 2020. The Christchurch Shooter and YouTube's Radicalization Trap. [viewed 03 March 2023] Available from: <https://www.wired.com/story/christchurch-shooter-youtube-radicalization-extremism/>
3. PALUTEDER, D., 2022. Dot-com Bubble Explained | The True Story of 1995-2000 Stock Market. [viewed 03 March 2023] Available from: <https://finbold.com/guide/dot-com-bubble/>
4. CRAWFORD, A., Reynolds, S., Jones, R., Southwood, I., Neville, C. & Hatherley, O., 2020. 24 Hour Theory People: Mark Fisher and the blogosphere. [viewed 03 March 2023] Available from: <https://sydneyreviewofbooks.com/essay/mark-fisher-blogosphere/>

REFERENCES

- DEAN, J., 2010. *Blog theory: Feedback and capture in the circuits of drive*. Cambridge: Polity Press.
- CCRU., 2017. *Ccru: Writings 1997 – 2003*. Falmouth: Urbanomic.
- FISHER, M., 2014. *Ghosts of my life: writings on depression, hauntology and lost futures*. Winchester: Zer0 Books.

BEYOND THE SNARE OF REFLECTION: BLOG THEORY AND HYPERSTITION

Abstract. The paper enters into a polemical dialogue with the american theorist Jodi Dean and her attempts to critically examine the blogosphere through the prism of psychoanalysis. To this end, the text analyses whether user-generated content on the internet can produce meaningful and epistemologically sustainable “social enclaves”, informal communities and institutions, or whether it operates more as a series of recursive and increasingly meaningless quasi-messages. While attempting to consider blogging as both a constructive practice and a pathology, the text develops the hypothesis that in special cases one can conceptually speak of “epistemic inflation”, a phenomenon that can manifest itself at the personal as well as the social, economic and/or political level. Furthermore, the paper briefly introduces the ideas, history and one of the key concepts of the influential british theory-fiction collective, CCRU (Cybernetic Culture Research Unit).

Keywords: epistemology; reflexivity; blog theory; hyperstition; psychoanalysis

✉ **Stefan Goncharov, PhD student**

ORCID iD: 0009-0001-0569-8159

Faculty of Slavic Studies

Department of Literary Theory

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

15, Tsar Osvoboditel Blvd

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: stefan_goncharov@abv.bg